

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง กระบวนการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงบประมาณ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอ นาทม จังหวัดนครพนม จำแนกบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลตาม เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และหน่วยงานที่สังกัด เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม โดยตั้งสมมติฐานการวิจัยว่า กระบวนการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม อยู่ในระดับปานกลาง บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม ที่มีเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และหน่วยงานที่สังกัด แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 3 แห่ง ในเขตอำเภอนาทม จำนวน 122 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane. 1973 : 727) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ทั้งประเภทตรวจสอบรายการ (Check List) มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และแบบปลายเปิด (Opened End) โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบสมมติฐานใช้ สถิติในการเปรียบเทียบคือ t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA : F-test) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนั้นข้อมูลเชิงคุณภาพทำการวิเคราะห์โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอด้วยการพรรณนาความ ผลการวิจัย เป็นดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กระบวนการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 62.80 เป็นเพศหญิง จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 37.2

จำแนกตาม ระดับการศึกษาสูงสุด กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า รองลงมาคือ ระดับประถมศึกษา และสูงกว่าปริญญาตรี

จำแนกตามตำแหน่งงาน กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล คิดเป็นร้อยละ 60.6 รองลงมา เป็นพนักงานส่วนตำบล คิดเป็นร้อยละ 29.8 และเป็นคณะผู้บริหาร คิดเป็นร้อยละ 9.6

จำแนกตามหน่วยงานที่สังกัด กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ อยู่ฝ่ายนิติบัญญัติ คิดเป็นร้อยละ 60.6 รองลงมา สังกัดสำนักงานปลัด คิดเป็นร้อยละ 11.7 รองลงมาคือ ส่วนการคลัง คิดเป็นร้อยละ 10.6 รองลงมาคือ ฝ่ายบริหาร คิดเป็นร้อยละ 9.6 รองลงมาคือ ส่วนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 4.3 และส่วน โยธา คิดเป็นร้อยละ 3.2

2. ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงบประมาณ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการตรวจสอบงบประมาณ ด้านการอนุมัติงบประมาณ ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการจัดเตรียมงบประมาณ ตามลำดับ จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

ด้านการจัดเตรียมงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ข้อ อยู่ในระดับมาก จำนวน 6 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ อบต. มีการจัดทำแผนงบประมาณทันตามกำหนดเวลา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด อบต. มีการกำหนดปฏิทินการดำเนินการด้านการจัดเตรียมงบประมาณต่าง ๆ ในรอบปี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

อบต. มีการจัดเตรียมงบประมาณได้ตามขั้นตอนและสอดคล้องกับแผนพัฒนา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ด้านการอนุมัติงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 2 ข้อ อยู่ในระดับมาก จำนวน 6 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ อบต. มีการกำหนดระยะเวลาการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อพิจารณาร่างข้อบัญญัติประจำปี อยู่ในระดับมากที่สุด อบต. มีงบประมาณตามที่กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่นด้านการจัดการศึกษา การรักษาความสงบเรียบร้อย อยู่ในระดับมากที่สุด และการพิจารณาโครงการของสภา อบต. มักคำนึงถึงผลประโยชน์ของพื้นที่ตนเป็นหลัก อยู่ในระดับมาก

ด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 7 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 5 ข้อ และอยู่ในระดับน้อย จำนวน 1 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ อบต. มีการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างที่มีความรัดกุมและเป็นไปตามระเบียบ อยู่ในระดับมาก อบต. มีการประชาสัมพันธ์หรือประกาศแจ้งข่าวสารข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้ประชาชนทราบ อยู่ในระดับมาก และ อบต. มีการจัดเก็บรายได้เป็นไปตามประมาณการรายรับที่กำหนดไว้ อยู่ในระดับมาก

ด้านการตรวจสอบงบประมาณ อยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ข้อ และระดับมาก จำนวน 3 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ อบต. มีการใช้จ่ายงบประมาณอย่างถูกต้องตามระเบียบ กฎหมาย อยู่ในระดับมากที่สุด อบต. มีความโปร่งใสในการใช้จ่ายงบประมาณ อยู่ในระดับมาก อบต. มีการอนุญาตให้ประชาชนเข้าตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ อยู่ในระดับมาก และ อบต. มีการรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณจากหน่วยงานที่ขอรับเงินอุดหนุน ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน หน่วยงานที่สังกัด พบว่า

กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าแตกต่างกันทุกด้าน คือ ด้านการ

จัดเตรียมงบประมาณ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการอนุมัติงบประมาณ ด้านการตรวจสอบ
งบประมาณ

กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการ
บริหารงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม
ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าแตกต่างกัน 1 ด้าน คือ ด้านการจัดเตรียม
งบประมาณ

กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการ
บริหารงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม
ไม่แตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างที่มีหน่วยงานที่สังกัดแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการ
บริหารงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม
แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าแตกต่างกัน 3 ด้าน คือ ด้านการจัดเตรียมงบประมาณ
ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการตรวจสอบงบประมาณ

อภิปรายผล

สมมุติฐานข้อที่ 1 กระบวนการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับ
กระบวนการบริหารงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอนาทม จังหวัด
นครพนม โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจ
เป็นเพราะว่า

1. องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาทม จัดทำข้อบัญญัติงบประมาณ
รายจ่ายประจำปีทันตามกำหนดเวลา โดยมีการเสนอร่างข้อบัญญัติงบประมาณเข้าระเบียบวาระ
การประชุมสภา อบต. เพื่อพิจารณาภายในวันที่ 15 สิงหาคมของทุกปี การเสนอขอความเห็นชอบ
จากนายอำเภอและประกาศใช้ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายภายในเดือนกันยายนของทุกปี
ซึ่งเป็นไปตามระเบียบ กฎหมายและหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง ที่กำหนดวิธีการปฏิบัติและ
ระยะเวลาไว้อย่างชัดเจน

2. องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาทม มีการกำหนดปฏิทิน
การดำเนินการด้านการจัดเตรียมงบประมาณต่างๆในรอบปี โดยจะสังเกตได้จากการทำงานของ

บริหารส่วนตำบลมีการกำหนดแผนและขั้นตอนการจัดทำร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี เช่น การเสนอบັນที่กสศธิการคลังย้อนหลังสามปี การเสนอร่างงบประมาณรายจ่ายของส่วนราชการต่าง ๆ การเสนอร่างงบประมาณรายจ่ายภายในวันที่ 15 สิงหาคมและการรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณรายไตรมาส

3. องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาทม มีการจัดเตรียมงบประมาณได้ตามขั้นตอนและสอดคล้องกับแผนพัฒนา โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อรับทราบปัญหา ความจำเป็นเร่งด่วน การประชุมสภาเพื่อพิจารณาอนุมัติงบประมาณ การพิจารณาโครงการนั้นเน้น โครงการที่บรรจุในแผนพัฒนาสามปีในระดับต้น ๆ

สมมุติฐานข้อที่ 2 บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม ที่มีเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และหน่วยงานที่สังกัด แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า

1. บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาทมจังหวัดนครพนมที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอนาทมจังหวัดนครพนม โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันทุกด้าน คือ ด้านการจัดเตรียมงบประมาณ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการอนุมัติงบประมาณ ด้านการตรวจสอบงบประมาณ ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเพศชายและหญิงมีความเสมอภาคกัน และมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมือนกันทุกขั้นตอน ส่งผลให้มีความคิดเห็น โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน มีเพียงขั้นตอนการจัดเตรียมงบประมาณ โดยเฉพาะการวางแผนงานการปฏิบัติที่มาจากคำแนะนำของภาคประชาชน ซึ่งบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางท่าน ไม่ได้เป็นกรรมการ หรือบางตำแหน่งไม่มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการดังกล่าว จึงมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสมคิด คำผิง (2546 : 97-101) ได้ศึกษาปัญหาในการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอซุซันซ์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีเพศต่างกัน มีปัญหาในการบริหารงบประมาณไม่แตกต่างกัน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณมากกว่าคณะกรรมการบริหาร

เกี่ยวกับปัญหาในการบริหารงบประมาณโดยรวม ด้านการจัดเตรียมงบประมาณ และด้านการอนุมัติงบประมาณ และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นมากกว่า คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

2. บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำงบประมาณของ องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาทมจังหวัดนครพนมที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกัน 1 ด้าน คือ ด้านการจัดเตรียมงบประมาณ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศใช้ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วย วิธีงบประมาณขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2541 ซึ่งกำหนดวิธีการ ขั้นตอนและแนวทางปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน ดังนั้นไม่ว่าบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีระดับการศึกษาระดับใดก็ต้องปฏิบัติตาม ระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง การปฏิบัติจึงต้องปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ ส่งผลทำให้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงบประมาณไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ชลธิภา รัตตะเวทิน (2547 : 85-92) ได้ศึกษาปัญหาการงบประมาณขององค์การ บริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่ อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า บุคลากรที่มีระดับ การศึกษาค่ากว่าปริญญาตรี กับบุคลากรที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และคณะผู้บริหารกับ พนักงานส่วนตำบล เห็นว่า ปัญหาการงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวม และ เป็นรายด้านทั้ง 3 ด้าน ไม่แตกต่างกันผลการวิจัยสอดคล้องกับ งานวิจัยของ เรียงชัย ตั้งรุ่งเรืองอยู่ (2547 : 74-78) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่ กิ่งอำเภอมืองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มี ระดับการศึกษาประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. หรือเทียบเท่า อนุปริญญา หรือ ปวส. หรือเทียบเท่า พบว่ามีปัญหาในการบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

3. บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำงบประมาณของ องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาทมจังหวัดนครพนมที่มีตำแหน่งงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นหน่วยงานที่เริ่มก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2537 ผู้บริหารและสมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ได้รับเลือกตั้งเข้ามาเป็นสมัยแรก พนักงานส่วนตำบลก็

บรรจุแต่งตั้งใหม่ จึงขาดประสบการณ์การทำงาน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างเคร่งครัด จึงทำให้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปตามระเบียบ กฎหมาย ประกอบกับโครงสร้างภายในองค์การบริหารส่วนตำบลแบ่งออกเป็นส่วนต่าง ๆ รับผิดชอบตามอำนาจหน้าที่ การปฏิบัติงานอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของผู้บริหารตามกรอบ ระเบียบกฎหมาย ที่กำหนด ดังนั้น ผู้บริหาร สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และพนักงานส่วนตำบลจึงมีปัญหากรงงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยสอดคล้องกับ งานวิจัยของ จารุวรรณ ดอนมิ่งคุณ (2550 : 86-90) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลใน อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และฝ่ายสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีปัญหาในการบริหารงบประมาณไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประพงษ์ อัสวแสงพิทักษ์ (2550 : 65-66) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีปัญหาการบริหารงบประมาณ โดยรวมทุกขั้นตอนมากกว่าคณะผู้บริหารส่วนตำบล และพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาทมจังหวัดนครพนมที่มีหน่วยงานที่สังกัดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นข้าราชการการเมือง มาจากการเลือกตั้ง และเป็นคนในพื้นที่ จึงทราบปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น สามารถเสนอของบประมาณมาพัฒนาหรือแก้ปัญหาท้องถิ่นของตนได้อย่างทันที่ ส่วนพนักงานส่วนตำบลในฐานะข้าราชการประจำต้องถือปฏิบัติตามแนวนโยบายที่ผู้บริหารมอบหมายการปฏิบัติงานจึงสอดคล้องต้องกันอย่างเป็นระบบ ผลการวิจัยสอดคล้องกับ งานวิจัยของ บุญญา ฆารพวง (2550 : 136) ได้ศึกษา ปัญหาการงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่กิ่งอำเภอดอนจาน จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า บุคลากรผู้ปฏิบัติงานที่มีตำแหน่งงานแตกต่างกันมีปัญหากรงงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล เขตพื้นที่กิ่งอำเภอดอนจาน จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและเป็นรายด้าน 2 ด้าน คือ ด้านการจัดทำงบประมาณ และด้านการอนุมัติงบประมาณ ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 1 เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงบประมาณ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม พบประเด็นที่ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาและปรับการดำเนินงาน ดังนี้

1.1.1 องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการใช้จ่ายงบประมาณตามวงเงินที่ได้รับอนุมัติจากสภา

1.1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายที่สามารถสนองต่อความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นได้

1.1.3 องค์การบริหารส่วนตำบลไม่ควรมีการจัดทำงบประมาณแผนงานและโครงการที่มีความซับซ้อนกับหน่วยงานอื่น

1.1.4 องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการขอตั้งงบประมาณบางโครงการที่จำเป็นต่อการดำเนินงาน

1.2 จากผลการวิจัยวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และหน่วยงานที่สังกัด พบประเด็นที่ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาและปรับการดำเนินงาน ดังนี้

1.2.1 ก่อนจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี องค์การบริหารส่วนตำบลควรออกประชาคมให้ครบทุกหมู่บ้าน และควรมีการแจ้งให้ประชาชนทราบก่อนล่วงหน้าที่จะออกประชาคมอย่างน้อย 1 สัปดาห์

1.2.2 ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนและส่วนราชการต่าง ๆ เข้าร่วมรับฟังการประชุม การพิจารณาร่างข้อบัญญัติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และควรมีการจัดทำข้อบัญญัติ งบประมาณที่มีคำชี้แจงรายละเอียดชัดเจน กระชับ ไม่ทำให้เกิดความสับสนในการพิจารณา

1.2.3 ควรมีการตั้งงบประมาณเพื่อใช้จ่ายเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินหรือสาธารณภัยให้เพียงพอ และควรมีการประชาสัมพันธ์หรือประกาศแจ้งข่าวสารข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง

1.3 จากผลการวิจัยวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม พบประเด็นที่ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงาน ดังนี้

1.3.1 ก่อนจัดทำร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายควรออกทำการประชุมประชาคมเพื่อทราบปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชน

1.3.2 ควรเพิ่มแรงจูงใจให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และรายจ่ายเพิ่มเติม

1.3.3 ควรมีการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการตั้งงบประมาณว่ามีความเหมาะสมจำเป็น เพียงพอหรือไม่

1.3.4 การส่งร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายควรจัดส่งตามกำหนดเพื่อให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีโอกาสศึกษาข้อมูล และเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้การวิจัยมีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการวิจัย ดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการจัดเตรียมงบประมาณ ก่อนจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทม อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม

2.2 ศึกษาความคิดเห็นของประชาคมหมู่บ้าน ต่อการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทม อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม